

- 1 (ב) מהו דיוק לשון רש"י: "מגיד שאם נמצא ההורג וכו'" - לכאורה היה רש"י יכול לכתוב פירושו
2 גם ללא הקדמת תיבת "מגיד", כדרכו בריבוי מקומות?
- 3 ה. גם צריך להבין בפירוש רש"י בפסוק שלפני זה⁸: "כפר לעמך ישראל וגו' ונכפר להם הדם",
4 ש"הכהנים אומרים כפר לעמך ישראל"; ומה שכתוב "ונכפר להם הדם", אין זה מדברי הכהנים, אלא
5 "הכתוב מברשם שמשעשו כן יכופר להם העון" - דלכאורה אינו מובן:
- 6 (א) כיון שהפסוק "כפר לעמך ישראל גו'" בא בהמשך לפסוק? "וענו ואמרו", דקאי על זקני העיר,
7 הרי מסתבר לומר, ש"כפר לעמך ישראל" הוא המשך דברי זקני העיר, ומנא-ליה לרש"י ש"הכהנים אומרים
8 כפר לעמך ישראל"?
- 9 (ב) מהו הכרחו של רש"י ש"ונכפר להם הדם" אינו המשך דבריהם של הכהנים שאומרים "כפר לעמך
10 ישראל", אלא דברי הכתוב - "הכתוב מברשם כו'"?
11 ולכאורה - אדרבה:
- 12 בנוגע לכהנים - נאמר בפסוק¹⁰ "ונגשו הכהנים . . כי במ בחר ה' לשרתו ולברך בשם ה' ועל פיהם
13 יהיה כל ריב וכל נגע". ולכאורה, בשלמא מה שכתוב ש"על פיהם יהיה כל ריב וכל נגע" - הרי זה שייך
14 לנוכחותם של הכהנים במעמד עריפת העגלה; אבל מה שייך כאן הענין ד"לברך בשם ה'"?
15 ולכאורה היה אפשר לתרץ זאת - אם נפרש ש"ונכפר להם הדם" הוא המשך דברי הכהנים, והיינו,
16 שנוסף לכך שהתפללו וביקשו מהקדוש-ברוך-הוא "כפר לעמך ישראל", העניקו גם את ברכתם לישראל
17 (בהתאם לענינם של הכהנים "לברך בשם ה'") שיתכפר להם הדם.
- 18 מה-שאינ-כן לפי פירוש רש"י ש"ונכפר להם הדם" אינו מדברי הכהנים, אלא מדברי הכתוב - אינו
19 מובן מה שייך כאן הענין ד"לברך בשם ה'", כנ"ל.
- 20 (ג) גם צריך להבין: מהו הטעם שדברי רש"י ש"הכהנים אומרים כפר לעמך ישראל" - באים בהמשך
21 פירושו על הפסוק? "ידינו לא שפכו גו'", ולא על הפסוק "כפר לעמך ישראל" עצמו?
- 22 ו. ויש לומר הביאור בזה:
- 23 דברי הזקנים "ידינו לא שפכו גו'" הם בשם כלל ישראל, היינו, שכלל ישראל אינו אשם בהריגתו;
24 אבל, כיון שאומרים "ידינו לא שפכו גו'", הרי זה גם בנוגע לזקנים עצמם.
- 25 ועל זה שואל רש"י: "וכי עלתה על לב שזקני בית-דין שופכי דמים הם"¹¹ - ומבאר, "אלא לא
26 ראינהו ופטרנהו בלא מזונות ובלא לוי'".
- 27 ועל-פי-זה, כיון שאף אחד (לא מהזקנים ולא מכלל ישראל) אינו אשם בהריגתו, אפילו לא בשוגג
28 או באופן של גרמא בלבד - אין הזקנים צריכים לומר "כפר לעמך ישראל", כיון שלא עשו שום דבר
29 בלתי-רצוי.
- 30 ולכן אומר רש"י "הכהנים אומרים כפר לעמך ישראל" - דכיון שהכהנים הם בדרגא נעלית יותר
31 מהזקנים, ומה גם שענינם הוא לברך את ישראל, הרי הם מדקדקים ביותר על ישראל, ומשתדלים ביותר
32 שיהיו ראויים לקבל הברכות, ולכן, גם במעמד ומצב ש"ידינו לא שפכו גו'", אומרים הכהנים "כפר
33 לעמך ישראל גו'" (מה-שאינ-כן הזקנים, שלא היו במדרגה נעלית כל-כך כמו הכהנים, ומה גם שהיו
34 יושבים בלשכת הגזית, באופן של הבדלה מכל שאר בני-ישראל, כך, שלא ראו אצל בני-ישראל ענין של
35 חטא כו').

(11) שזהו דבר המופרך לא רק מצד אנושיות כו', אלא גם מצד
ההלכה ש"אין מעמידין בכל הסנהדרין . . זקן מופלג בשנים . .
מפני שיש בהם אכזריות" (רמב"ם הל' סנהדרין פ"ב ה"ג).

(8) כא, ח.

(9) שם, ז.

(10) שם, ה.